

Brussels toiletensemble, in bruikleen gegeven aan DIVA door de Vlaamse Gemeenschap

© Toiletensemble, 17^e en 18^e eeuw, Cornelius II van Eesbeeck - Daniel Pijlemans- Franciscus T'Serstevens, Brussel, België, B501/3, Collectie Vlaamse Gemeenschap, in bruikleen bij DIVA (Foto: Dominique Provost)

Een elfdelig zilveren toiletserie met Brusselse merken, te dateren tussen 1676 en 1725, is een van de absolute blinkvangers in de nieuwe collectiepresentatie van DIVA. Dit voor de Zuidelijke Nederlanden uiterst zeldzaam ensemble werd door de Vlaamse Gemeenschap met middelen uit het topstukkenfonds aangekocht. Onderdelen van dergelijke serviezen werden immers vaak gesmolten of raakten doorheen de tijd verspreid. Dit unieke voorbeeld omvat naast vijf dozen en een bekken ook twee borstels, een zilveren toiletspiegel en een handschoenblad, een zogenaamde *gantière*. Zoals wel meer gebruikelijk bij dergelijke sets werden de onderdelen door verschillende edelsmeden gemaakt en werd de set stapsgewijs

samengesteld. Het merendeel van de onderdelen werd vervaardigd door Daniel Pijlemans (†1730) en tussen 1711 en 1717 in Brussel gekeurd. De zilveren monturen voor de spiegel werden aansluitend door de nog niet geïdentificeerde meester met zeilschip vervaardigd en de groot doos in 1711-1712 door Cornelius II van Eesbeeck (†1712). De beker, die ouder is dan de andere onderdelen, werd er aan toegevoegd. De gegraveerde eigenaarsinitialen, spiegelmonogrammen en sporen van een wapenschild leiden op termijn naar de opeenvolgende bezitters van dit toiletensemble dat in 1969 op de *Tentoonstelling van burgerlijk zilverwerk* in Brussel voor het eerst aan het publiek werd getoond.

- Beker, Meester FT (Franciscus T'Serstevens?), Brussel, 1676/1677-1679 of 1681-1682: Zilver; H 8 cm, Ø voet 7,1 cm; 145 gram; Merken op bodem: Leeuw in gekroond schild en Sint-Michiëlshoofd, Gekroonde jaarletter I of L, FT met ertussen symbool; Proefsteek op bodem; Gravures: spiegelmonogram in cartouche, Eigenaarsinitialen P.L.M. op bodem, Eigenaarsinitialen I.A. op bodem.
- Grote doos op pootjes, Cornelius II van Eesbeeck, Brussel, 1711-1713: Zilver; H 13,4cm, bodemrand 31,5 x 23,8 cm; 1.572 gram; Merken op bodem: Leeuw in gekroond schild en Sint-Michiëlshoofd, Gekroonde jaarletter I, Monogram CVE; Proefsteken binnenin deksel, op binnenwand en op bodem; Gravures Spiegelmonogram in cartouche op deksels, Eigenaarsinitialen F.B op bodem.
- Paar borstels, Daniel Pijlemans, Brussel, 1711-1713: Zilver, hout, papier en haar; Borstelrug 14 x 7,5 cm; Merken aan de binnenzijde: Leeuw in gekroond schild en Sint-Michiëlshoofd, Gekroonde jaarletter I, Pijlenbundel; Proefsteek aan de binnenzijde; Gravures: Spiegelmonogram in cartouche, Eigenaarsinitialen F B op rand.
- Twee paar dozen, Daniel Pijlemans, Brussel, 1713-1717: Zilver; H 7,7 cm, 15 x 10 cm, H 4,5 cm, 9,3 x 6,5 cm; 1.153 gram; Merken op bodem: Leeuw in gekroond schild en Sint-

Michielshoofd, Gekroonde jaarletter K, Pijlenbundel; Proefsteken binnenin deksel, op binnenwand en op bodem; Gravures: Eigenaarsinitialen F.B. op bodem.

- Schaal, zgn. Gantière of handschoenblad, Daniel Pijlemans, Brussel, 1713-1717 (?): Zilver; H 2 cm, 12,6 x 19,5 cm; 153 gram; Merken in plat: Leeuw in gekroond schild en Sint-Michielshoofd, Gekroonde jaarletter, Pijlenbundel; Twee proefsteken onderaan bodem; Gravures: Spiegelmonogram in cartouche.
- Bekken, Daniel Pijlemans, Brussel, 1713-1717: Zilver; H 5,6 cm, ovaal 29,3 x 40,8 cm; 995 gram; Merken op bovenzijde rand: Leeuw in gekroond schild en Sint-Michielshoofd, Gekroonde jaarletter K, Pijlenbundel; Proefsteek onderaan rand.
- Spiegel, Meester met zeilschip, Brussel, (1711-1713 of) 1717-1725: Zilver; 53,2 x 46,20 cm; Merken in rechterhoek en onder rechter sluiting: Leeuw in gekroond schild en Sint-Michielshoofd, Gekroonde jaarletter I of L, Zeilschip.